

Sporten op school, bij de sportvereniging en in de wijk

M. M. Eisenberger

J.A.H. Pouw

Sporten op school, bij de sportvereniging en in de wijk

Aansluiting van gemeentelijke sportinstanties in Haarlem bij de sportbehoefte en sportmotivatie
van vmbo-scholieren van 13-17 jaar in de wijken
Schalkwijk en Haarlem-Noord.

Universiteit Utrecht

Utrecht, 23 juni 2014

Cursus

Bachelorthesis, Pre-master Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

Auteurs

Mara M. Eisenberger 3340139

Jeroen A. H. Pouw 4255348

Begeleider Universiteit Utrecht

Dr. Chris Baerveldt

Begeleiders SportSupport

Tim Vreeburg & Bas de Wit

Abstract

In het hier gerapporteerde onderzoek wordt antwoord gegeven op de vraag welke sportbehoefte 13-17 jarige vmbo-adolescenten in de wijken Schalkwijk en Haarlem-Noord hebben op school, bij de sportvereniging en in de wijk. Daarnaast wordt er specifiek ingegaan op sportmotivatie en wijkgebonden sportfaciliteiten. Ruim 100 jongeren hebben aan het vragenlijstonderzoek deelgenomen. Er is een significant verschil gevonden tussen sportbehoefte en geslacht; jongens en meisjes hebben een andere drijfveer om te gaan sporten. De meeste jongeren sporten op school of bij een sportvereniging. De wijk is een minder populaire locatie voor jongeren om te sporten, een kwart van de ondervraagde jongeren bezoekt sportfaciliteiten in de wijk. Tussen de jongeren die wonen in Haarlem-Noord en Schalkwijk zijn geen significante verschillen gevonden qua sportbehoefte, waar ze sporten en het gebruik van wijk sportfaciliteiten.

Sleutelwoorden: Sportbehoefte, sportmotivatie, wijk sport, wijkgebonden faciliteiten

Inleiding

Het percentage mensen met overgewicht in Nederland is in de laatste dertig jaar sterk gestegen (CBS, 2014). Het percentage overgewicht van kinderen en adolescenten van vier tot twintig jaar is gestegen van 7% in de jaren tachtig naar 11% in 2012 (CBS, 2014). Twee aspecten zijn van belang: waar komt deze stijging vandaan en hoe komen deze kinderen en adolescenten van hun overgewicht af.

Sporten en bewegen wordt als hét middel genoemd in de strijd tegen overgewicht en daarnaast om lichamelijke fitheid te verbeteren (Tiessen-Raaphorst, Kerssens, de Bakker, & Wendel-Vos, 2005). Fysieke activiteit en fysieke fitheid kan de gezondheid beïnvloeden tijdens de kindertijd en adolescentie, maar ook gedurende het hele leven (Malina, 2001). Sporten heeft naast het ontwikkelen van sportieve vaardigheden ook andere positieve effecten voor kinderen en jongeren tot gevolg op fysiek, cognitief en sociaal vlak (Buisman, 2004; SCP, 2010).

Sport wordt op verschillende locaties aangeboden aan kinderen. Sport op school heeft de laatste jaren een belangrijke positie in de maatschappij ingenomen: de samenwerking tussen sport en onderwijs is de afgelopen vijf jaar enorm gegroeid (Lagendijk, 2003). Lagendijk (2003) beschrijft als reden hiervoor de “vermaatschappelijking” van zowel het onderwijs als de sport. Scholen bundelen onderwijs en andere activiteiten, waar sport een belangrijk onderdeel van is. De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport noemt in de publicatie “Sport: een leven lang” van het Sociaal Cultureel Planbureau (2010) dat sport en onderwijs bij elkaar horen en elkaar versterken. Het belang van sport en beweging wordt benadrukt.

In de gemeente Haarlem wordt actief beleid gevoerd om bewoners van alle leeftijden te laten sporten en bewegen (SportSupport, 2014). Op jeugdsport gebied is de gemeente Haarlem actief met het motto “Gezonde omgeving, gezonde jeugd” (SportSupport, 2014). Met het

programma Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) wil de gemeente Haarlem een zo gezond mogelijke omgeving voor kinderen en jongeren creëren. JOGG is een lokale aanpak gericht op wijken met jongeren met overgewicht (JOGG, 2014).

In dit onderzoek wordt ingegaan op sportbehoefte en sportmotivatie van jongeren, locaties waar zij kunnen sporten en de rol van wijk sport. Deze thema's worden in deze thesis onderzocht aan de hand van de volgende vragen: "hoeveel en hoe graag sporten jongeren?", "waar sporten de jongeren?", "welke wijkgebonden faciliteiten gebruiken de jongeren?" en "welke behoeften aan faciliteiten in de wijk hebben jongeren?".

Theoretisch kader

Sportbehoefte

Sportbehoefte wordt door Bigelow (2000) beschreven als ‘wat kinderen nodig hebben op het gebied van sport’. In dit onderzoek wordt deze definitie van sportbehoefte gehanteerd. Bigelow stelt in zijn boek dat sport er is voor alle kinderen. Dat blijkt uit dat sportprogramma’s van sportverenigingen moeten aansluiten bij alle kinderen (Bigelow, 2000). Een voorbeeld hiervan is dat een voetbalvereniging zich naast jongens ook op meisjes gaat richten vanwege groeiende interesse in vrouwenvoetbal. Dit met de gedachten om aan te sluiten bij wat het kind nodig heeft. Er bestaat echter een discrepantie tussen de redenen voor adolescenten om te sporten en wat sportclubs van de jongeren verwachten. Coakley (2007) ontdekte dat adolescenten tijdens het sporten voornamelijk bezig zijn met beweging, terwijl de sportclubs vooral aandacht besteden aan het aanleren van het spel.

Sportmotivatie

Naast sportbehoefte speelt sportmotivatie een rol bij de keuze van jongeren om te gaan sporten. Deci en Ryan (2009) delen sportmotivatie op in twee typen. Zij maken onderscheid tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Onder intrinsieke motivatie wordt verstaan dat jongeren een reden vanuit zichzelf hebben om te gaan sporten (Deci & Ryan, 2009). Hierbij kan gedacht worden aan jongeren die gaan sporten omdat zij graag goed willen worden in de sport. Het andere type is extrinsieke motivatie. Bij extrinsieke motivatie komt de motivering om te gaan sporten vanuit de omgeving, aldus Deci en Ryan (2009). Dit zou de invloed van vrienden kunnen zijn om te gaan sporten. Sportmotivatie is dus op te delen in twee typen en wordt omschreven als de redenen om te gaan sporten.

Er zijn drie motivaties om te gaan sporten, (1) plezier, (2) de houding van anderen ten opzichte van sporten en (3) het aanleren van positieve bewegingen (Säfvenbom, Haugen, & Bulie, 2014). De belangrijkste reden die deze onderzoekers stellen om te gaan sporten is voor het plezier. Dit komt deels overeen met wat eerder in het theoretisch kader beschreven is over sportbehoeften bij de sportvereniging.

Uit onderzoek blijkt dat plezier de belangrijkste reden is om te gaan sporten voor zowel jongens als meisjes. Een verschil tussen de seksen is dat jongens als tweede reden om te gaan sporten, aangeven dat zij “een sport willen doen waar zij goed in zijn” en als derde reden om hun “vaardigheden te verbeteren”. Meisjes geven als tweede reden aan dat ze “er goed uit willen zien” en als derde reden “sporten om te bewegen” (Buisman, 2002). Zo blijkt dat jongens en meisjes andere motivaties hebben om te sporten.

Er zijn ook redenen waarom jongeren juist niet meer gemotiveerd zijn om te sporten. Het verliezen van spelplezier in sport is de voornaamste reden om te stoppen (Aaron, Storti, Robertson, Kiska, & LaPorte, 2002). Andere redenen om te stoppen met sporten zijn, dat jongeren het plezier in sporten verliezen, omdat zij niet goed zijn in de sport, weinig ondersteuning van ouders en vrienden ervaren of door het krijgen van een bijbaan (Aaron et al., 2002). Het schetst een beeld dat adolescenten op een bepaalde leeftijd een keuze moeten maken tussen sport of andere activiteiten.

School

Sporten is een onderdeel van het lesprogramma op scholen. Leerlingen leren door sport op school om samen te werken en coöperatieve strategieën aan te gaan (Bailey, Armour, Kirk, Jess, Pickup, Sandford, & BERA Physical Education and Sport Pedagogy Special Interest Group, 2009; Buisman, 2004). Uit gegevens van het Sociaal Cultureel Planbureau uit 2010 blijkt dat 7%

van de leerlingen in het voortgezet onderwijs niet deelneemt aan het bewegingsonderwijs. Op het vmbo is dat ongeveer 13%. Uit de rapportage komt geen duidelijke verklaring naar voren voor dit verschijnsel.

Sport op school heeft een belangrijke relatie met de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het gaat hier om de relatie tussen sport en fysieke en sociale aspecten. Ten eerste zorgen fysieke activiteiten op school voor het oplossen van problemen op het gebied van gezondheid. Daarnaast zijn er een aantal aanwijzingen in de literatuur dat lichamelijke activiteit de concentratie en alertheid van adolescenten verbetert, wat indirect weer invloed heeft op academische prestaties van leerlingen (Bailey et al., 2009).

Ook blijkt uit Noors onderzoek van Säfvenbom et al. (2014) dat plezier een belangrijk onderdeel is in de omgeving van de schoolsport. Opvallend is dat uit dit onderzoek blijkt dat 40% van de jongens en 50% van de meisjes geen plezier heeft in het sporten op school. Säfvenbom et al. (2014) noemen hiervoor als mogelijke reden dat jongeren bij gym niet altijd de sport kunnen doen die zij leuk vinden. Uit onderzoek blijkt dat de gymleerkracht hierbij een belangrijk invloed heeft. De gymleerkracht bepaalt de ervaringen van de jongeren met het bewegingsonderwijs (Dismore & Bailey, 2010).

Sportverenigingen

Uit de resultaten van het SCP uit 2010 blijkt dat 66% van de jongeren lid is van een sportvereniging. Gemiddeld wordt er drie à vier uur per week gesport door elk individueel lid bij een sportvereniging. De top drie meest beoefende sporten volgens het SCP (2010) zijn voetbal, dans en tennis. Jongeren nemen daarbij deel aan trainingen en competities.

Het onderzoek van Egli, Schlesinger, & Nagel (2014) geeft inzicht in de verwachtingen van leden van een sportvereniging. Jongeren hebben zowel persoonlijke als collectieve

verwachtingen. Jongeren verwachten onder andere om fit te worden bij de sportvereniging.

Daarnaast verwachten zij een hoge mate van sociale steun van de andere leden van de sportvereniging. Het aansluiten bij de verwachtingen van jongeren blijkt lastig te zijn. De verklaring die Egli et al. (2014) hiervoor geven, is dat jongeren individuele verwachtingen hebben en het voor sportverenigingen lastig is om aan al die verwachtingen te kunnen voldoen.

Sportverenigingen hebben ook een sociale rol. Uit diverse studies blijkt dat jongeren niet alleen bij een sportvereniging komen om te sporten, maar ook om elkaar te ontmoeten en een onderdeel te zijn van een gemeenschap (Dacombe, 2013; Egli et al., 2014).

Uit een vragenlijstonderzoek met 20600 respondenten blijkt dat de binnensporten bij een sportvereniging populairder zijn dan de buitensporten van een sportvereniging. Daar staat tegenover dat de respondenten die een buitensport bij een vereniging doen, wel meer tijd doorbrengen op de buitensportvereniging ten opzichte van de binnensportverenigingen (Kramer, Stronks, Maas, Wingen en Kunst, 2014).

Bij de keuze om te gaan sporten bij een sportvereniging speelt inkomen ook een rol. Onderzoekers vonden dat kinderen van ouders met een hoog inkomen vaker lid zijn van een sportvereniging dan kinderen van ouders met een lager inkomen (Prins, Kamphuis, Van Empelen, Berenackers, Brug, Mackenbach, & Oenema, 2013).

Wijk

Zoals uit de vorige paragraaf bleek, heeft de sportvereniging in de wijk een sociale functie voor de inwoners van de wijk (Kramer et al., 2014). De fysieke en sociale veiligheid in een wijk wordt als belangrijke reden genoemd om wel of niet te gaan sporten bij een sportvereniging, op een pleintje of een veldje (Kramer et al., 2014; Prins et al., 2013). Uit het onderzoek van Prins et al. (2013) blijkt dat jongeren in Rotterdam minder sporten wanneer er een

grote mate van fysieke en sociale onveiligheid in de wijk heerst. De veiligheid wordt beïnvloed door sociaal-demografische factoren. Deze factoren zorgen er voor dat er een stijging of daling optreedt met betrekking tot de sportdeelname van adolescenten (SCP, 2010). Voorbeelden van sociaal-demografische factoren die van invloed zijn op de veiligheid zijn, sociaal-economische status en etnische verschillen.

Bij sporten in de wijk gelden andere regels dan bij sporten bij een vereniging of op school. Tijdens het sporten in de wijk zijn er vaak geen volwassenen of trainers bij, die jongeren stimuleren of aansturen. Jongeren doen dit zelf en leren dus veelal van elkaar (SCP, 2010). De populairste sport in de wijk onder jongeren is voetballen. Dit vindt het meest plaats op de pleinen en velden. Hardlopen staat op de tweede plaats. Opvallend is dat kinderen die op de basisschool zitten gymnastiek en skaten leuk vinden, terwijl adolescenten meer voetballen, basketballen en hardlopen in hun vrije tijd (SCP, 2010).

Sporten in de wijk wordt op nationaal niveau gestimuleerd. Twee voorbeelden van sportfaciliteiten zijn de Krajicek Playgrounds en de Johan Cruyff Courts, die in de wijk worden gerealiseerd en gefinancierd. Met deze initiatieven wordt het sporten in de wijk gestimuleerd. Door deze sportmogelijkheden in een gemeente te plaatsen, wordt er aangesloten bij het creëren van nieuwe faciliteiten voor jeugd in de wijk. Sportfaciliteiten zoals de Krajicek Playgrounds en de Johan Cruyff Courts dragen bij aan de ontwikkeling van jongeren op motorisch en sociaal-emotioneel vlak en op de omgeving. De speelvelden dragen bij aan een positieve uitstraling van de wijk (Chapin, 2007).

In veel gemeenten in Nederland worden buurtsportfaciliteiten in de wijk georganiseerd. Buurtsportwerk organiseert veelal sportactiviteiten in de wijk waar de bewoners vrijblijvend aan

kunnen deelnemen. Buurtsport richt zich naast kinderen en jongeren ook op volwassenen en ouderen.

Leeftijdsgenoten

Leeftijdsgenoten hebben invloed op de normen en waarden van adolescenten. Wanneer kinderen in de puberteit komen, gaan zij zich los maken van hun ouders en groeit hun zelfstandigheid. Alsaker (1996) geeft aan dat het zelfstandig worden de primaire ontwikkelingstaak is voor een jongere in de puberteit. Hij stelt daarbij dat de relevantie van het hebben van vrienden toeneemt. Tijdens de puberteit gaan jongeren leeftijdsgenoten zien als een referentie voor gedrag en houding (Alsaker, 1996). Hieruit kan geconcludeerd worden dat het relevant is om het onderzoek uit te voeren bij wat oudere adolescenten (15-17 jaar), dit wordt de late puberteit genoemd. In deze periode kunnen adolescenten meer onderscheiden wat hun eigen mening is, het egocentrisme maakt plaats voor een meer sociale insteek (Clerkx, De Groot, & Prins, 2011).

Leeftijd

In dit onderzoek staan jongeren van 13 tot 17 jaar centraal. Binnen deze leeftijdsgroep is een verdeling te zien qua sportinteresses. Jongeren tussen de 13 en 15 jaar hoeven nog relatief weinig verantwoordelijkheid te dragen, het is voor hen de periode van het ontwikkelen van een eigen identiteit. Sporten is voor hen een vrije tijdsbesteding naast hun schooltaken. De oudere jongeren van 16 en 17 jaar krijgen vaak andere hobby's of taken naast het sporten, veel jongeren krijgen een bijbaan (Buisman, 2004; SCP, 2010). Aan de hand van de onderzoeksvragen worden deze twee leeftijdsgroepen vergeleken.

Sekse

Naast dat leeftijdsgenoten een rol spelen in de keuze om te gaan sporten, is sekse ook van invloed op sportbehoefte en sportmotivatie (Slater & Tiggemann, 2011). Naarmate adolescenten ouder worden neemt de sportactiviteit bij beide seksen af. Naast dat de daling in sportactiviteit al een probleem op zich is, komt daar de sekseproblematiek bij. Meisjes sporten beduidend minder dan jongens (Slater & Tiggemann, 2011). Er zijn mogelijke redenen te noemen voor de sekseverschillen bij sportdeelname. Veel vrouwen hebben verlangens en wensen over hun uiterlijk: het slank willen zijn. Dit verlangen is er onder vrouwen van elke leeftijd, maar het sterkst bij adolescente meisjes. Een meerderheid van de adolescente meisjes ervaart ontevredenheid over haar lichaam (Slater & Tiggemann, 2011). Schaamte om het lichaam is voor veel meisjes een reden om niet naar openbare sportgelegenheden te gaan, zoals het zwembad, een sportschool of speelplein. Het sportplezier bij meisjes neemt af door de omgeving waar zij sporten. Bijvoorbeeld door grote spiegels, posters van ideale vrouwen lichamen, sportkleding en de mening en beoordelingen van andere sporters (Slater & Tiggemann, 2011; Vu, Murrie, Gonzales, & Jobe, 2006). Hieruit blijkt dat leeftijdsgenootjes, omgeving en zelfbeeld grote invloed hebben op het sportplezier en op de motivatie om te gaan sporten.

Conclusie

Naar aanleiding van de literatuurstudie gaan wij ons in dit onderzoek richten op drie locaties waar jongeren sporten. Daarnaast zijn we benieuwd naar hoeveel en hoe graag jongeren sporten en zijn wij geïnteresseerd in het gebruik van wijkgebonden sportfaciliteiten. Om het onderzoek uit te kunnen voeren is er een definitie geformuleerd van de afhankelijke variabelen sportbehoefte en sportmotivatie. Onder sportbehoefte wordt verstaan wat jongeren nodig hebben op het gebied van sport. Daarnaast is ook de keuze van jongeren voor

verschillende soorten sporten onderdeel van sportbehoefte. Sportmotivatie wordt beschreven als de reden waarom jongeren gaan sporten. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen interne en externe motivatie. Uit de studie van Buisman (2002) blijkt dat de voornaamste reden om te sporten intrinsieke motivaties zijn: vanuit de jongeren zelf. In dit onderzoek worden deze begrippen nader onderzocht bij 13-17 jarige vmbo-leerlingen.

In het theoretisch kader zijn er drie plekken beschreven waar jongeren kunnen sporten, namelijk (1) op school, (2) bij de sportvereniging en (3) in de wijk. Uit de literatuur blijkt dat een grote groep jongeren op school en bij een sportvereniging sport. Over sporten in de wijk zijn weinig cijfers bekend. Voor alle drie de locaties geldt dat er zowel een fysiek als sociale component aanwezig is. Het fysieke component is het bewegen zelf en het sociale component gaat over het leren, stimuleren en veilig voelen. In dit onderzoek zijn wij geïnteresseerd naar de locaties waar jongeren sporten. Dit is gericht op de drie locaties uit de literatuur: school, sportvereniging en wijk.

Er is weinig literatuur en onderzoek bekend over sport in de wijk. Naar aanleiding van de literatuur over de in de gemeenten aanwezige sportfaciliteiten en de samenwerking met de Krajiček foundation en de Johan Cruyff foundation, wordt onderzoek gedaan in de gemeente Haarlem naar wijkgebonden sportfaciliteiten. Uit de literatuur blijkt dat jongeren graag voetballen, hardlopen en basketballen in de wijk. De vraag is wat jongeren in Haarlem voor wensen hebben betreft sportfaciliteiten en of zij gebruik maken van de bestaande sportfaciliteiten.

De volgende hypothesen worden onderzocht bij het onderzoek. Ten eerste, het sportaanbod van de gemeente Haarlem sluit niet aan bij de sportbehoefte van adolescenten. Ten tweede, jongens en meisjes hebben verschillende sportbehoefte en sportmotivaties. Ten derde,

er zijn verschillen tussen de wijken Schalkwijk en Haarlem-Noord in de mogelijkheden voor adolescenten om sportbehoeften te bevredigen.

Methoden

Design

In het voorjaar van 2014 hebben ruim 100 scholieren, naar schoolgaand in de regio Kennemerland, meegedaan aan een vragenlijstonderzoek. Dit betrof de aansluiting van gemeentelijke sportinstanties in de gemeente Haarlem bij de sportbehoeften en sportmotivatie van adolescenten. Door middel van een gestratificeerde steekproef is onderzoek gedaan onder adolescenten van 13 tot 17 jaar, naar schoolgaand in Haarlem-Noord of Schalkwijk. Aan de hand van de afhankelijke variabelen: sekse, leeftijd en wijk zijn de onderzochte variabelen: sportbehoeften en sportmotivatie geanalyseerd.

Participanten

In totaal hebben 105 leerlingen, 74 jongen en 31 meisjes, uit klas twee, drie en vier van het voortgezet onderwijs van de leerrichting vmbo deelgenomen aan de enquête. De enquêtevragen werden beantwoord tijdens een lesuur op school via een online enquête. De respondenten waren adolescenten die naar school gaan in Schalkwijk of Haarlem-Noord, maar wonen in de regio Kennemerland, die meerdere gemeenten omvat: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede, Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort. De deelnemende scholen waren een middelbare school voor tweetalig onderwijs, gymnasium, atheneum, havo en vmbo en drie vmbo scholen met vmbo, gemengde-, kader- en basisberoepsgerichte leerwegen op twee plaatsen in Haarlem. De focus in het onderzoek lag op 13-17 jarige vmbo-leerlingen, toch volgen 11 respondenten onderwijs op havoniveau.

Het gaat om een aselect getrokken steekproef van 105 leerlingen verspreid over vier middelbare scholen in Haarlem-Noord en Schalkwijk. Er is gebruik gemaakt van een gestratificeerde steekproef. De populatie is onderverdeeld in strata: vier middelbare scholen met in ieder geval vmbo-niveau. Het ging om één school in Schalkwijk en drie scholen in Haarlem-Noord. Van elke school zijn er circa 25 respondenten die de enquête hebben ingevuld.

Dataverzameling

De respondenten hebben een online enquête ingevuld. De enquête bestond uit zes demografische vragen, zes vragen gericht op de sportgewoontes van de respondent en 42 stellingen over sport in het algemeen, sport op school, sport bij een sportvereniging en sport in de wijk. De stellingen zijn gesteld aan de hand van een vijf-punts Likertschaal; klopt helemaal, klopt, neutraal, klopt niet, klopt helemaal niet. Tussendoor zijn twee open vragen gesteld om de leerlingen de ruimte te geven in te gaan op gewenste nieuwe ontwikkelingen op het gebied van sport in de wijk. De enquête werd afgesloten met een vijftal vragen over de enquête zelf en het moment van afname. Dit om de betrouwbaarheid te vergroten. De enquête is toegevoegd in bijlage 1.

Procedure

In verband met de drukke periode op de scholen rond feestdagen en vakanties prefereerden scholen om de enquête zelf af te nemen. Zo konden zij zelf hun tijdsplan maken. Vier respondenten hebben de enquête niet serieus ingevuld. Om de resultaten niet te laten afwijken van de daadwerkelijke visie en opvattingen van de adolescenten, hebben de onderzoekers deze vier respondenten verwijderd uit de dataverzameling. Na verwijdering van deze vier niet serieuze resultaten zijn er 101 respondenten over, waarvan de uitkomsten getoetst

zijn in de analyse.

Variabelen

De onafhankelijke variabelen in het onderzoek zijn sekse, leeftijd en wijk. Aan de hand van de onafhankelijke variabelen is er onderzoek gedaan naar de afhankelijke variabelen; sportbehoefte en sportmotivatie. Om de afhankelijke variabelen te meten zijn nieuwe variabelen gemaakt. Sportbehoefte bestaat uit de volgende items: 1, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34. Dit zijn onder andere “ik heb vrienden bij mijn sportvereniging”, “ik doe de sport die ik het liefst zou willen doen” en “ik zou graag andere gratis sportlessen doen”. Sportmotivatie bestaat uit de volgende items: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 15, 16, 17, 18, 21, 24, 28. Dit zijn onder andere “bij de sportvereniging word ik uitgedaagd mijn best te doen”, “ik wil er graag goed uit zien” en “de reden dat ik ga sporten is omdat ik fit wil zijn”. De inhoud van alle items is te vinden in bijlage 2.

Om de invloed van leeftijd op de afhankelijke variabelen te meten, is de hele leeftijdsgroep, 13-17 jaar, onder verdeeld in twee categorieën. De eerste leeftijdscategorie zijn jongeren van 13 tot 15 jaar en de tweede leeftijdscategorie zijn jongeren van 16 en 17 jaar. Daarnaast is er een nieuwe variabele gemaakt om sport in de wijk te meten. De volgende items zijn gecombineerd tot een nieuwe variabele: 27 en 31. Het gaat om “ik maak gebruik van deze pleinen en velden” en “Ik bezoek gratis sportlessen in mijn eigen wijk”.

Data analyse

De data zijn geanalyseerd aan de hand van beschrijvende statistiek, Chi-Square testen en een ANOVA (Analysis of Variance). Er is eenzijdig getoetst met een significantieniveau van $\alpha = .05$

Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid in dit onderzoek is vergroot doordat de respondenten de enquête in hebben gevuld in een stille ruimte met een eigen computerplek voor elke respondent. Op deze manier werd de respondenten niet beïnvloed door andere respondenten of door gevoelens die optraden bij het lezen van de vragen, zoals schaamte of verdriet. Daarnaast hadden de respondenten na de enquête vijf vragen ingevuld over de enquête en de omgeving tijdens het invullen. Dit is gedaan om de betrouwbaarheid te vergroten. 93.1% van de respondenten vond de enquête makkelijk in te vullen en de vragen duidelijk. Daarnaast zegt 88.4% van de respondenten genoeg tijd gehad te hebben voor het invullen en heeft rust in de klas ervaren tijdens de enquête-afname. Deze cijfers vergroten de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Resultaten

In deze paragraaf worden de belangrijkste bevindingen beschreven aan de hand van de vier onderzoeksvragen. Allereerst een beschrijving van de demografische resultaten. Aan het onderzoek hebben 105 respondenten deelgenomen. 74 jongens en 31 meisjes. Na verwijdering van niet serieuze resultaten worden 71 jongens en 30 meisjes opgenomen in de analyse. Daarvan komen 79 respondenten uit Haarlem en randgemeenten en 22 respondenten uit plaatsen buiten Haarlem. Van de respondenten volgt 89.1% vmbo-onderwijs en 10.9% volgt onderwijs op havo-niveau. 61.4% van de respondenten is lid van een sportvereniging tegenover 38.6% die geen lid is van een sportvereniging.

Hoeveel en hoe graag sporten de jongeren

Van de respondenten volgt 93.1 % de gymlessen op school. De waarden in tabel 1 geven het aantal gym uren per week weer. Naast gymlessen op school, sporten de jongeren gemiddeld

nog 4 uur en 12 min. Het histogram in figuur 1 laat van alle respondenten het aantal uren sport per week zien.

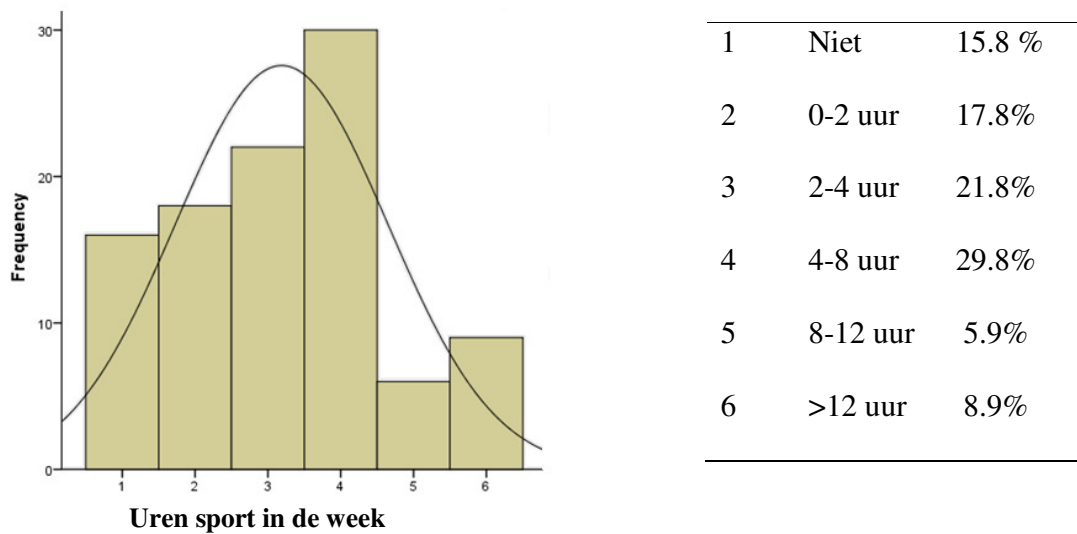
Tabel 1

Aantal uren gym per week

	Frequentie	Percentage
Niet	7	6.9
1 lesuur	0	-
2 lesuren	55	54.5
3 lesuren	23	22.8
4 lesuren	13	12.9
5 lesuren of meer	3	3.0

Note. Het aantal uren dat jongeren gymlessen krijgen op de middelbare school

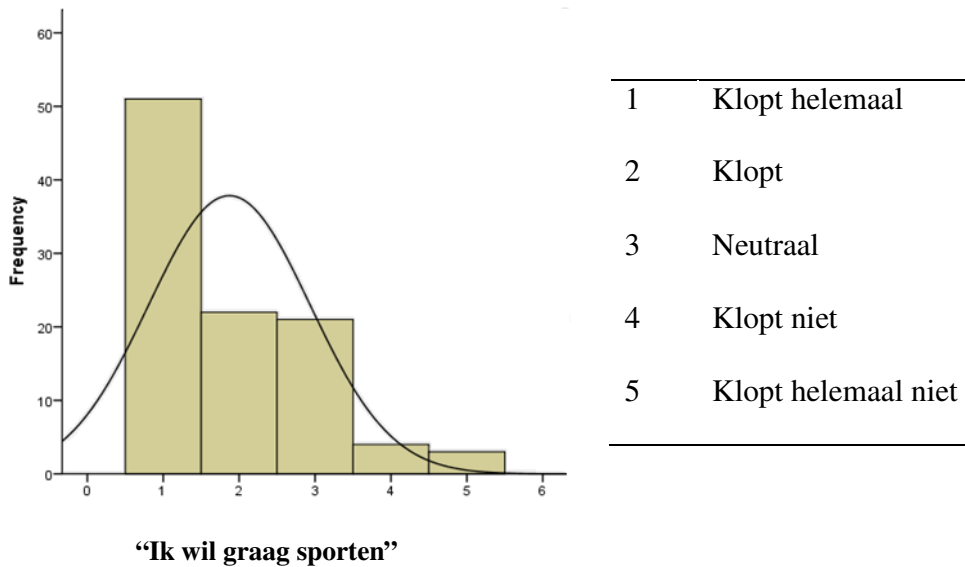
Figuur 1. Aantal uren sporten in de week (gym niet mee gerekend)

Figuur 1. Het aantal uren dat jongeren aan sport besteden, zonder gymlessen

Van alle respondenten antwoord 50.5% met klopt helemaal op de stelling “ik sport graag”. Daarnaast geeft nog 22.2% als antwoord op dit item “klopt”: zij gaan graag sporten. 3% zegt niet of helemaal niet graag te sporten. Figuur 2 laat de verdeling zien van de keuzes hoe graag jongeren gaan sporten.

Figuur 2. Motivatie om te gaan sporten

Figuur 2. Hoe graag sporten jongeren

Om de resultaten te analyseren is gebruik gemaakt van een Analysis of Variance (ANOVA). Er is een significant verschil te zien is tussen geslacht en sportbehoefte. Er is eenzijdig getoetst met een significantieniveau van $\alpha = .05$. $F(1, 99) = 3.209$, $p = .038$. Dit wil zeggen dat jongens ten opzichte van meisjes significant verschillen in hun sportbehoefte. Jongens hebben andere wensen qua soorten sporten dan meisjes. Jongens kiezen voor voetbal, basketbal en krachttrainingen. Meisjes kiezen voor andere sporten, namelijk dansen, hardlopen, skeeleren en volleybal. Dit zijn de voornaamste keuzes, er zijn ook overeenkomsten: jongens die dansen en meisjes die voetballen.

Wat betreft sportmotivatie gaan meisjes sporten om fit te zijn en af te vallen, terwijl meer jongens aangeven als redenen om te gaan sporten dat zij goed willen worden in de sport en spieren willen opbouwen. Een overeenkomst tussen jongens en meisjes is het fit willen zijn, beide geslachten geven dit als belangrijke reden om te gaan sporten. Extrinsieke motivatie kan de invloed van leeftijdsgenoten zijn. Een klein deel van de respondenten, 18.8%, rapporteert dat of vrienden gaan sporten van belang is voor hun eigen sportmotivatie. Wel heeft drie kwart van de

jongeren een sociaal netwerk bij de sportvereniging, wat voor hen het sporten aantrekkelijker maakt.

Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen de twee woonwijken Haarlem-Noord en Schalkwijk betreffende sportbehoefte en sportmotivatie. Waar jongeren wonen in of rond Haarlem heeft geen invloed op hun sportbehoefte of sportmotivatie.

Waar sporten jongeren

In dit onderzoek zijn drie locaties geanalyseerd waar jongeren sporten. Op school, bij de sportvereniging en in de wijk. Van de respondenten sport 93.1% op school, tijdens de gymlessen. Jongeren volgen gemiddeld 2 uur en 15 min gymlessen op school per week. Veel jongeren vinden volleybal, voetbal, trefbal, basketbal en hockey leuk om tijdens de gymlessen te doen. Een grote meerderheid, 89.1%, vindt de gymlessen op school “leuk” en ruim de helft van de respondenten zegt nieuwe sporten te leren bij gym. De Chi-Square test laat zien dat er geen significante verschillen te zien zijn tussen gym op school en geslacht ($\chi^2(4) = 5.155, p >.001$). Jongens en meisjes hebben dus geen andere motivatie of behoefte betreft sporten op school. Daarnaast is er wel een significant verschil te zien tussen sporten op school en de wijk waarin jongeren wonen. De jongeren in Schalkwijk gymmen gemiddeld 1 uur en 36 min, terwijl de jongeren uit Haarlem-Noord gemiddeld 2 uur 45 min gymmen ($\chi^2(16) = 66.657, p <.001$). Ook is er een significant verschil te vinden tussen sporten op school en de leeftijdscategorieën. Zoals eerder beschreven gaat het om 13 tot 15 jarigen en 16 en 17 jarigen. De jongere leeftijdscategorie gymt aanzienlijk meer dan de oudere leeftijdscategorie ($\chi^2(4) = 23.37, p <.001$).

Jongeren sporten niet alleen op school, maar ook bij een sportvereniging, 61.4% van de respondenten is lid van een sportvereniging tegenover 38.6% die dat niet is. Van de 62 respondenten die lid zijn van een sportvereniging doet 68,3% de sport die hij of zij het liefst zou

doen en vindt 68.3% de trainingen die zij volgen leuk. Er zijn op alle drie de gebieden, wijk, sekse en leeftijd, geen significante verschillen te zien met sporten bij een sportvereniging: jongens en meisjes hebben de dezelfde behoeften om te gaan sporten bij een sportvereniging. Er zijn geen verschillen te zien tussen jongeren die wonen in andere wijken in Haarlem en omstreken en daarnaast speelt leeftijd geen rol bij het kiezen van sporten bij een sportvereniging. Jongeren die niet bij een sportvereniging sporten, geven als reden bijvoorbeeld dat zij geen tijd hebben in verband met huiswerkbegeleiding of het hebben van een baan. Andere jongeren geven aan niet te sporten omdat ze onhandig zijn of liever gamen.

De derde en laatste locatie waar jongeren kunnen sporten is de wijk. Er is een duidelijk verschil te zien tussen de twee leeftijdscategorieën en de keuze om op velden en pleinen in de wijk te gaan sporten. Jongeren van 13 tot 15 jaar gaan vaker sporten in de wijk, dan de oudere jongeren van 16 en 17 jaar.

Dit is 11.3% van de 13 tot 15 jarigen ten opzichte van 0% van de 16-17 jarigen. Het percentage jongeren dat in de wijk sport is dus laag als je het vergelijkt met de andere locaties om te sporten. Er zijn geen significante verschillen tussen wijk en geslacht, maar opvallend is dat slechts één meisje aangeeft te gaan sporten in de wijk ($\chi^2(10) = 17.135, p > .001$). Daarentegen zijn er acht jongens die aangeven in de wijk te sporten. Het gaat hier om kleine aantallen ten opzichte van de hele doelgroep.

Welke wijkgebonden faciliteiten gebruiken jongeren?

Van alle respondenten komt 37.6% op de pleinen en velden in de wijk om te sporten, spelen of bewegen. Daarentegen geeft 44.6% van de ondervraagde jongeren aan geen gebruik te maken van de pleinen en velden in de wijk. De overige 17.8% van de jongeren antwoordt neutraal op de stelling “ik maak gebruik van de pleinen en velden in mijn wijk”.

De gratis sportlessen die aangeboden worden door onder andere SportSupport zijn vrijwel onbekend bij de respondenten: 69.3% is niet op de hoogte van de gratis sportlessen die in de wijk gegeven worden. Daartegenover weet 13.9% wel dat deze lessen gegeven worden, maar bezoekt slechts 8.9% van de respondenten deze gratis sportlessen in of buiten zijn of haar woonwijk.

Het voorlichtingsprogramma JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) dat gericht is op wijken waar het percentage overgewicht onder jongeren van 0-19 jaar het hoogst is, is een vrijwel onbekend project voor de respondenten. Van de respondenten heeft 89.1% aangegeven JOGG niet of helemaal niet te kennen. Daarnaast heeft 6.9% “neutraal” geantwoord op de stelling “ken je JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) een actieplan in Haarlem?”. Van de respondenten kent 4% de voorlichting wel.

Figuur 3.

Ken je JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) een actieplan in Haarlem?

Figuur 3. Bekendheid voorlichtingsprogramma JOGG

Welke behoeften hebben jongeren aan faciliteiten in de wijk?

Een voorwaarde voor sport in de wijk is het ervaren van veiligheid. Eén op de zes respondenten geeft aan zich niet veilig te voelen op de pleinen en velden in de wijk. Dit zijn jongeren verspreid over de wijken Haarlem-Noord en Schalkwijk, maar ook andere wijken in en buiten Haarlem. Om meer jongeren te bereiken voor sport in de wijk is het ervaren van veiligheid belangrijk om daadwerkelijk deel te nemen.

Jongens verschillen significant in hun sportbehoefte ten opzichte van meisjes. Dit is bij onderzoeksvraag 1 “Hoeveel en hoe graag sporten de jongeren” beschreven. Jongens geven voorkeur aan sporten als voetbal, basketbal en fitness. Meisjes hebben andere voorkeuren, zij noemen onder andere volleybal, trampolines en skeeleren.

Sportfaciliteiten die veel respondenten graag in hun wijk zouden willen zien, zijn onder andere een basketbalveld en een voetbalveld. Wat de jongeren aangeven, is dat zij graag hele sportvelden zouden willen, zodat ze een echte wedstrijd kunnen spelen in plaats van een spelletje met één doel of één basket. Ook wordt een locatie om te kunnen skeeleren, fitnessattributen, een volleybal- en honkbalveld als gewenste sportfaciliteit in de wijk genoemd. Respondenten geven de voorkeur aan een sportfaciliteit alleen voor jongeren. Veel pleinen hebben een basket en kinderspeeltuin op één veld. Ze zouden graag een afscheiding hebben tussen deze twee speelvoorzieningen, zodat jongeren echt hun eigen spel kunnen spelen.

Veel jongeren, voornamelijk jongens, die aangeven niet te sporten of niet te willen sporten, besteden veel tijd aan gamen. Het gaat om 37.5% van de jongeren die niet sporten. Zij geven aan niet van sporten en buiten spelen te houden. Als extra faciliteit in de wijk geven zij als voorbeeld een plek waar ze samen kunnen gamen.

Conclusie en discussie

De gemeente Haarlem wil weten of het sportaanbod aansluit bij de jongeren. Dit is onderzocht aan de hand van de volgende vragen: “hoeveel en hoe graag sporten de jongeren?”, “waar sporten de jongeren?”, “welke wijkgebonden faciliteiten gebruiken de jongeren?” en “welke behoeften hebben jongeren aan faciliteiten in de wijk?”. Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is kwantitatief onderzoek ingezet. Het onderzoek is uitgevoerd op vier scholen in twee wijken in Haarlem. Het sporten van de leerlingen is geanalyseerd op basis van

drie locaties, namelijk op school, bij de sportvereniging en in de wijk. Daarnaast bleek dat veel resultaten uit de literatuurstudie overeenkwamen met onze kwantitatieve dataverzameling. Dit onderzoek heeft geleid tot de volgende bevindingen. Er is een significant resultaat gevonden tussen geslacht en sportbehoefte. Dit duidt aan dat jongens en meisjes van 13-17 jaar, onderwijs volgend op vmbo-niveau verschillende sportbehoefte hebben. Dit is vooral te zien bij de sportkeuze. Jongens geven voorkeur aan sporten als voetbal, basketbal en fitness. Meisjes hebben andere voorkeuren, zij noemen onder andere volleybal, dansen en skeeleren. School en de sportvereniging zijn de locaties waar jongeren het meeste sporten. Sport in de wijk is minder populair. Veel jongeren, voornamelijk jongens, die aangeven niet te sporten, besteden veel tijd aan gamen. Zij geven aan niet van sporten en buiten spelen te houden. Jongeren geven over het algemeen als belangrijkste reden om te gaan sporten “het fit willen zijn” en “het goed willen worden in een sport”.

Hoeveel en hoe graag sporten jongeren

In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Uit dit onderzoek blijkt dat de intrinsieke motivatie van jongeren overeenkomt met wat in de literatuur genoemd wordt: meisjes gaan sporten om fit te zijn en af te vallen, terwijl meer jongens aangeven als redenen om te gaan sporten dat zij goed willen worden in de sport en spieren willen opbouwen. Uit onderzoek van Buisman (2002) kwam naar voren dat jongens een sport willen doen om goed te worden en hun vaardigheden willen verbeteren. Meisjes geven als reden aan dat ze er goed uit willen zien en willen sporten om te bewegen. De invloed van leeftijdsgenoten op sportmotivatie wordt als extrinsieke motivatie beschouwd, wat terug te zien is in de resultaten. Een klein deel van de respondenten, 18.8%, rapporteert dat of vrienden gaan sporten van belang is voor hun eigen sportmotivatie. Ondanks dat de rol van leeftijdsgenoten op

sportmotivatie gering is, geeft drie kwart van de jongeren aan dat zij een sociaal netwerk bij de sportvereniging hebben, wat voor hen het sporten aantrekkelijker maakt.

Uit de literatuur en de resultaten van het onderzoek blijkt dat hoeveel jongeren sporten, hun sportbehoefte, te maken heeft met motivatie van de jongere en met de faciliteiten die er beschikbaar zijn. Hier wordt in het vervolg van de conclusie uitgebreid op ingegaan.

Waar sporten de jongeren?

Van de drie locaties om te sporten die in dit onderzoek centraal stonden, (1) school, (2) vereniging en (3) wijk, zijn school en de sportvereniging het populairst onder jongeren. Sporten op school is verplicht tot het zestiende levensjaar. Uit de resultaten blijkt dat jongere jongeren (13-15 jaar) meer sporten op school dan oudere jongeren (16 en 17 jaar). Een ruime meerderheid van de jongeren, 78.2%, geeft aan leuke sporten bij gym te doen. Uit de literatuur bleek dat de gymleerkracht hierbij een belangrijke rol speelt (Dismore & Bailey, 2010). De gymleerkracht bepaalt de ervaringen van de jongeren met het bewegingsonderwijs. Plezier is een belangrijk element bij schoolsport. Wanneer de sporten tijdens de gymles aansluiten bij de voorkeuren van de jongeren, zullen jongeren meer plezier ervaren en graag mee willen doen.

Naast het sporten op school is sporten bij een vereniging populair. De jongeren die lid zijn van een sportvereniging geven allemaal aan dat zij de trainingen leuk vinden om te volgen. Daarnaast blijkt dat jongeren de sporten die zij prefereren kunnen beoefenen in of rond hun woonwijk. Haarlem kent vele sportverenigingen waar jongeren terecht kunnen. Uit de literatuur bleek dat jongeren onder andere verwachten om fit te worden bij de sportvereniging. Dit komt overeen met de in dit onderzoek belangrijkste genoemde reden om te gaan sporten "het fit willen zijn". Jongeren die niet bij een sportvereniging sporten, geven als reden bijvoorbeeld dat zij geen

tijd hebben in verband met huiswerkbegeleiding of het hebben van een bijbaan. Andere jongeren geven aan niet te sporten omdat ze onhandig zijn of liever gamen.

Welke wijkgebonden faciliteiten gebruiken ze?

De gemeente Haarlem zet zich in voor gezondheid en sport voor kinderen en jongeren. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat jongeren niet of nauwelijks op de hoogte zijn van voorlichtingscampagnes of van mogelijkheden tot gratis sporten, terwijl zij juist de doelgroep zijn waar de gemeente zich voor inzet. De aangeboden sportlessen vallen wel binnen de voorkeuren van veel jongeren.

Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen de twee woonwijken Haarlem-Noord en Schalkwijk betreffende sportbehoefte en sportmotivatie. Waar jongeren wonen in of rond Haarlem heeft geen invloed op hun sportbehoefte of sportmotivatie. Jongeren in de leeftijd 13 tot 17 jaar hebben voorkeuren wat betreft sportfaciliteiten in de wijk, maar die wijken niet af van voorkeuren van jongeren uit andere wijken. Minder dan de helft van de ondervraagde jongeren, 37.6%, maakt gebruik van de pleinen en velden in hun wijk. Hieruit blijkt dat sporten in de wijk minder populair is onder jongeren dan sporten op school (93.1%) of bij een sportvereniging (61.4%). Een reden hiervoor kan onbekendheid zijn van de aangeboden sportlessen in de wijk.

Welke behoeften aan faciliteiten in de wijk hebben ze?

Wat betreft het aanbod van sportfaciliteiten bij een sportvereniging hebben jongeren in de wijk naar eigen zeggen genoeg mogelijkheden. Op het gebied van gratis sportvoorzieningen hebben de respondenten voorkeuren voor een heel sportveld, zodat ze een echte wedstrijd kunnen spelen in plaats van een spelletje met één doel of één basket. Daarnaast noemen zij een speelvoorziening alleen voor jongeren. Veel pleinen hebben een sportvoorziening, bijvoorbeeld

een basket, en kinderspeeluin op één veld. De jongeren zouden graag een afscheiding zien tussen deze twee speelvoorzieningen. Wat de niet-sportende jongeren, voornamelijk jongens, noemen als extra faciliteit in de wijk, is een plek waar ze samen kunnen gamen.

Validiteit en betrouwbaarheid

Er is geen aanleiding om te denken dat meetfouten of betrouwbaarheden de conclusie aantasten. Daarnaast is er geen reden om sociale wenselijkheid te verwachten. Het thema sport is geen onderwerp waar jongeren zichzelf bij een enquête onder of boven hun werkelijke standpunt zouden scoren. De externe validering blijkt uit de overeenkomsten tussen de literatuur en de uitkomsten van dit onderzoek.

Suggesties voor verder onderzoek

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is kwantitatief onderzoek ingezet. Toch heeft deze onderzoeksmethode een aantal beperkingen. Bij het gebruik van kwantitatieve dataverzameling wordt uit de resultaten duidelijk dat de jongeren weinig tot geen kennis hebben van de sportlessen in de wijk, maar onbekend is waarom jongeren dit niet weten. Door middel van kwalitatief onderzoek zou een beter inhoudelijk beeld geschetst kunnen worden over de sportbehoeften en sportmotivatie van de jongeren.

Een tweede kanttekening die geplaatst kan worden is dat de ondervraagde scholen in de wijken Schalkwijk en Haarlem-Noord niet evenwichtig verdeeld is. Er heeft één school uit Schalkwijk mee gedaan en drie scholen uit Haarlem-Noord. Daarentegen zijn er wel jongeren die in Haarlem-Noord naar school gaan, maar in Schalkwijk wonen. De keuze voor twee wijken in Haarlem heeft invloed op de generaliseerbaarheid. De resultaten kunnen alleen worden toegeschreven aan de wijken Schalkwijk en Haarlem-Noord.

Aanbeveling

Met de kennis van de resultaten van het onderzoek hebben wij een aanbeveling voor SportSupport, die werken in opdracht van de gemeente Haarlem. De aanbeveling is gericht op de promotie van gezondheidsvoorlichting. Jongeren zijn niet of nauwelijks op de hoogte van sportlessen in de wijk en kennen onder andere het gezondheidsprogramma JOGG niet. Ons advies aan de gemeente Haarlem en/of SportSupport is om jongeren meer bekend te laten worden met de gratis sportlessen en het programma JOGG, zodat het bereik groter wordt.

Referenties

- Aaron, D. J., Storti, K. L., Robertson, R. J., Kriska, A. M., & LaPorte, R. E. (2002). Longitudinal study of the number and choice of leisure time physical activities from mid to late adolescence. Implications for school curricula and community recreation programs. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, *156*, 1075-1080.
doi:10.1001/archpedi.156.11.1075
- Ackerman, M., Osseweijer, E., Schmidt, H., Molen van der, H., & Wal van der, E. (2012). *Zelf leren schrijven. Schrijfvaardigheid voor psychologie, pedagogiek en sociale wetenschappen*. Den Haag, Netherlands: Boom Lemma Uitgevers.
- Allen, P., & Bennett, K. (2012). *SPSS Statistics. A practical guide version 20*. Melbourne: National Library of Australia Cataloguing in Publication Data.
- Alsaker, F. D. (1996). Annotation: The impact of puberty. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, *37*, 249-258. doi:10.1111/j.1469-7610.1996.tb01403.x
- Baarde, B., Goede de, M., & Kalmijn, M. (2010). Basisboek Enquêteeren. *Handleiding voor het maken van een vragenlijst en het voorbereiden en afnemen van enquêtes*. Groningen/Houten, Netherlands: Noordhoff Uitgevers
- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & BERA Physical Education and Sport Pedagogy Special Interest Group. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: An academic review. *Research Papers in Education*, *24*, 1-27. doi:10.1080/02671520701809817
- Bigelow, B. (2000). Is your child too young for youth sports, or is your adult too old? In: Gerdy, J.R. (Ed.) *Sports in school. The future of an institution* (pp.7-18). New York: Teachers College.

Buisman, A. (2004). Opvoeding in en door sport? *Pedagogiek*, 24, 310-323. Retrieved from

<http://www.pedagogiek-online.nl/index.php/pedagogiek/article/view/247>

Buisman, A. J. (2002). *Jeugdsport en fair play in het Nederlandse sportbeleid van de jaren*

Centraal Bureau voor de Statistiek (2014). *Steeds meer overgewicht*. Retrieved from

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/gezondheid-welzijn/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-3651-wm.htm>

Chapin, T. S. (2004). Sports facilities as urban redevelopment catalysts: Baltimore's Camden

yards and Cleveland's gateway. *Journal of the American Planning Association*, 70, 193-

209. doi:10.1080/01944360408976370

Coakley, J. (2007). *Sports in society – issues & controversies*. Boston: McGraw Hill

Dacombe, R. (2013). Sport clubs and civic inclusion: Rethinking the poverty of association.

Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics, 16, 1263-1278.

doi:10.1080/17430437.2013.821252

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2009). The what and why of goal pursuits: Human needs and the

self-determination of behaviour. *Psychological Inquiry: An International Journal for the Advancement of Psychological Theory*, 11, 2227-268.

doi:10.1207/S15327965PLI1104_01

Dismore, H., & Bailey, R. (2010). Fun and enjoyment in physical education: Young people's

attitudes. *Research Papers in Education*, 26, 499-516.

doi:10.1080/02671522.2010.484866

Egli, B., Schlesinger, T., & Nagel, S. (2014). Expectation-based types of volunteers in Swiss

sports clubs. *Managing Leisure*, 18, 37-41. doi:10.1080/13606719.2014.885714

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. London: SAGA.

- Gravetter, F. J., & Wallnau, L. B. (2013). *Statistics for the behavioral sciences*. United Kingdom: Wadsworth.
- JOGG (2014). *Jongeren op gezond gewicht (JOGG)*. Retrieved from <http://www.sportsupport.nl/doelgroep/jeugd/jogghaarlem>
- Kramer, D., Stronks, K., Maas, J., Wingen, M., & Kunst, A. E. (2014). Social neighborhood environment and sports participation among Dutch adults: Does sports location matter? *Scandinavian Journal of Medicine en Science in Sports*, 24, 1-7. doi:10.1111/sms.12173
- Legendijk, E. (2003). *Door de bomen het bos. Inventarisatie en analyse van lokale projecten op het gebied van buurt, onderwijs en sport*. Amsterdam: DSP-groep.
- Landsheer, H., 't Hart, H., De Goede, M., & Van Dijk, J. (2003). *Praktijkgestuurd Onderzoek: Methoden van Praktijkonderzoek*. Groningen, Netherlands: Stenfert Kroese.
- Malina, R. M., (2001). Physical activity and fitness: Pathways from childhood to adulthood. *American Journal of Human Biology*, 13, 162-172. doi:10.1002/15206300(200102/03)13:2<162::AID-AJHB1025>3.0.CO;2-T
- Mariet, C., De Groot, R., & Prins, F. (2014). *Grensoverschrijdend gedrag van pubers*. Apeldoorn, Netherlands: Garant Uitgevers nv
- Neuman, W. L. (2011). *Understanding research*. United States: Pearson Education.
- Prins, R. G., Kamphuis, C. B. M., Van Empelen, P., Beenackers, M. A., Brug, J., Mackenbach, J. P., & Oenema, A. (2013). Explaining social-demographic differences in disagreement from sports in adolescence. *European Journal of Public Health*, 23, 811-816. doi:10.1093/eurpub/cks188

Säfvenbom, R., Haugen, T., & Bulie, M. (2014). Attitudes toward and motivation for PE. Who collects the benefits of the subject? *Physical Education and Sport Pedagogy*, *19*, 37-41.

doi:10.1080/17408989.2014.892063

Slater, A., & Tiggermann, M. (2011). Gender differences in adolescent sport participation, teasing, self-objectification and body image concerns. *Journal of Adolescence*, *34*, 455-

463. doi:10.1016/j.adolescence.2010.06.007

SportSupport (2014). *Het aanspreekpunt voor de sport in Haarlem en omgeving: Jeugdsport*.

Retrieved from <http://sportsupport.nl/doelgroep/jeugd/sport-in-de-wijk>

Tiessen-Raaphorst, A., Verbeek, D., De Haan, J., & Breedveld, K. (2010). *Sport: een leven lang?*

Sociaal Cultureel Planbureau. Retrieved from <http://www.scp.nl/publicaties/>

[alle_publicaties/publicaties_2010/sport_een_leven_lang](http://www.scp.nl/publicaties/alle_publicaties/publicaties_2010/sport_een_leven_lang)

Trucco, E. M., Wright, A. G. C., & Colder, G. R. (2013). Stability and change of social goals in adolescence. *Journal of Personality*, *1*, 2-11. doi:10.1111/jopy.12069

Vu, M. B., Murrie, D., Gonzalez, V., & Jobe, J. B. (2006). Listening to girls and boys talk about girls' physical activity behaviors. *Health, Education & Behavior*, *33*, 81-96.

doi:10.1177/1090198105282443

Bijlage 1 Enquête

Om te beginnen klik je op 'start'. Succes!

1. **Leeftijd:** ..... jaar

2. **Geslacht:** jongen/meisje

3. **Woonplaats**

.....

4. **Welke wijk woon je?**

.....

5. **Welke school zit je?**

.....

6. **Welk schoolniveau volg je?**

- VMBO Theoretische leerweg
- VMBO Gemengde leerweg
- VMBO Kaderberoepsgerichte leerweg
- VMBO Basis gerichte leerweg
- VMBO Leerwegondersteunende leerweg
- Anders, namelijk.....

7. **Hoeveel uur gym je op school per week?**

- Niet
- 1 lesuur
- 2 uren
- 3 uren
- 4 uren
- 5 of meer uren

8. Doen jullie bij gym sporten die je leuk vindt?

Ja, welke?

.....

Nee, welke zou je willen doen?

.....

9. Rook je?

Ja	Nee
----	-----

10. Hoeveel uur sport je in de week (gymlessen NIET meegerekend)?

- Niet, waarom niet.....
- 0 – 2 uur
- 2 – 4 uur
- 4 – 8 uur
- 8 – 12 uur
- Meer dan 12 uur

11. Ben je lid van een sportvereniging?

Ja	Nee
----	-----

12. Welke sport(en) doe je?

.....

De komende vragen gaan over sporten in het algemeen. Het zijn stellingen waar je met “klopt helemaal”, “klopt”, “neutraal”, “klopt niet” of “klopt helemaal niet” kan antwoorden.

Kruis aan wat het beste bij je past.

<i>Sporten algemeen</i>	Klopt helemaal	Klopt	Neutraal	Klopt niet	Klopt helemaal niet
1.Ik wil graag sporten					
2.Of mijn vrienden gaan sporten vind ik belangrijk					
3.De reden dat ik ga sporten is omdat ik af wil vallen					
4.De reden dat ik ga sporten is omdat ik fit wil zijn					
5.De reden dat ik ga sporten is omdat ik spieren wil hebben					
6.De reden dat ik ga sporten is omdat ik goed wil worden in het spel					
7.Ik vind het belangrijk wat anderen van mij vinden tijdens het sporten					
8.Ik wil goed zijn in een sport					
9.Ik doe de sport die het best bij mij past					
10.Ik sport liever dan dat ik een bijbaan heb					

De komende vragen gaan over sporten op school. Het zijn stellingen waar je met “klopt helemaal”, “klopt”, “neutraal”, “klopt niet” of “klopt helemaal niet” kan antwoorden.

Kruis aan wat het beste bij je past.

<i>Sporten op school</i>	Klopt helemaal	Klopt	Neutraal	Klopt niet	Klopt helemaal niet
11. Ik vind de gymlessen leuk					
12. Ik heb plezier in het sporten op school					
13. Ik doe leuke sporten bij gym					
14. Ik kan het goed vinden met mijn gymdocent					
15. Ik word uitgedaagd om mijn best te doen					
16. Ik leer nieuwe sporten					
17. Ik wil er graag goed uit zien					
18. Ik wil er bij horen					

De volgende vragen gaan over sporten bij een sportvereniging. Het zijn vragen waar je met “klopt helemaal”, “klopt”, “neutraal”, “klopt niet” of “klopt helemaal niet” kan antwoorden.

Kruis aan wat het beste bij je past.

<i>Sporten bij een sportvereniging</i>	Klopt helemaal	Klopt	Neutraal	Klopt niet	Klopt helemaal niet
19. Ik ga met plezier naar mijn sportvereniging					
20. Ik heb vrienden bij mijn sportvereniging					
21. Ik kan het goed vinden met mijn trainer/trainster					
22. Ik doe de sport die ik het liefst zou willen doen					
23. Ik vind de trainingen leuk					
24. Bij de sportvereniging word ik uitgedaagd mijn best te doen					
25. Bij de sportvereniging leer ik nieuwe technieken					

De volgende vragen gaan over sporten in de wijk. Het zijn vragen waar je met “klopt helemaal”, “klopt”, “neutraal”, “klopt niet” of “klopt helemaal niet” kan antwoorden. Kruis aan wat het beste bij je past.

<i>Sporten in de wijk</i>	Klopt helemaal	Klopt	Neutraal	Klopt niet	Klopt helemaal niet
26. In mijn wijk zijn sportveldjes en pleintjes					
27. Ik maak gebruik van deze pleintjes en veldjes					
28. Ik voel me veilig om op deze veldjes en pleintjes te gaan sporten					
29. Ik weet van de gratis sportlessen in de wijk					
30. Ik ken de begeleider van de gratis sportlessen					
31. Ik bezoek gratis sportlessen buiten mijn eigen wijk					
32. Ik zou graag andere gratis sportlessen doen					
33. Via school weet ik dat er gratis sportlessen zijn in Haarlem					

Ik zou graag andere sportvoorzieningen willen zien in mijn wijk, namelijk:

.....

.....

.....

.....

De volgende vragen gaan over voeding. De komende vragen zijn stellingen waar je met “klopt helemaal”, “klopt”, “neutraal”, “klopt niet” of “klopt helemaal niet” kan antwoorden. Kruis aan wat het beste bij je past.

<i>Voeding</i>	Klopt helemaal	Klopt	Neutraal	Klopt niet	Klopt helemaal niet
34.Op school eet ik mijn eigen brood					
35.Op school haal ik een snack in de kantine					
36.Ik ga van het schoolplein af om naar de supermarkt te gaan					
37.Ik krijg op school voorlichting over gezond eten					
38.Ik laat mij door mijn vrienden verleiden om te snoepen					
39.Ik eet elke dag fruit					
40.Ik vind het belangrijk om groente en fruit te eten					
41.Ken je JOGG? <i>Jongeren Op Gezond Gewicht</i> (een actie plan in Haarlem)					
42.Tv, Twitter en Facebook beïnvloeden mijn eetkeuzes					

Dit zijn de laatste vragen van de vragenlijst. Wij zijn benieuwd wat je van deze vragenlijst vond. De komende vragen zijn stellingen waar je met “klopt helemaal”, “klopt”, “neutraal”, “klopt niet” of “klopt helemaal niet” kan antwoorden. Kruis aan wat het beste bij je past.

Wat is je mening?

<i>Wat is je mening</i>	Klopt helemaal	Klopt	Neutraal	Klopt niet	Klopt helemaal niet
Leuk onderwerp					
Makkelijk in te vullen					
De vragen waren duidelijk					
Ik had te weinig tijd					
Het was rustig in de klas tijdens het invullen					

Andere opmerkingen

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Je bent aan het einde van de vragenlijst.

Bedankt voor het invullen!

(LINK: <http://www.thesistools.com/web/?id=400966>)

Bijlage 2 Items van variabelen**Afhankelijke variabele sportbehoefte**

1. Ik wil graag sporten
8. Ik wil goed zijn in een sport
9. Ik doe de sport die het best bij mij past
11. Ik vind de gymlessen leuk
12. Ik heb plezier in het sporten op school
13. Ik doe leuke sporten bij gym
14. Ik kan het goed vinden met mijn gymdocent
19. Ik ga met plezier naar mijn sportvereniging
20. Ik heb vrienden bij mijn sportvereniging
22. Ik doe de sport die ik het liefst zou willen doen
23. Ik vind de trainingen leuk
25. Bij de sportvereniging leer ik nieuwe technieken
26. In mijn wijk zijn sportveldjes en pleintjes
27. Ik maak gebruik van deze pleintjes en veldjes
29. Ik voel me veilig om op deze veldjes en pleintjes te gaan sporten
30. Ik weet van de gratis sportlessen in de wijk
31. Ik ken de begeleider van de gratis sportlessen
32. Ik bezoek gratis sportlessen buiten mijn eigen wijk
33. Ik zou graag andere gratis sportlessen doen
34. Via school weet ik dat er gratis sportlessen zijn in Haarlem

Afhankelijke variabelen sportmotivatie

2. Of mijn vrienden gaan sporten vind ik belangrijk
3. De reden dat ik ga sporten is omdat ik af wil vallen
4. De reden dat ik ga sporten is omdat ik fit wil zijn
5. De reden dat ik ga sporten is omdat ik spieren wil hebben
6. De reden dat ik ga sporten is omdat ik goed wil worden in het spel

- 7. Ik vind het belangrijk wat anderen van mij vinden tijdens het sporten
- 10. Ik sport liever dan dat ik een bijbaan heb
- 15. Ik word uitgedaagd om mijn best te doen
- 16. Ik leer nieuwe sporten
- 17. Ik wil er graag goed uit zien
- 18. Ik wil er bij horen
- 21. Ik kan het goed vinden met mijn trainer/trainster
- 24. Bij de sportvereniging word ik uitgedaagd mijn best te doen
- 28. Ik voel me veilig om op deze veldjes en pleintjes te gaan sporten